

INFORMACIJA
o predlogu Koncepta podrške Crne Gore savezničkim snagama (HNS),
sa Predlogom koncepta

Podrška zemlje domaćina (Host Nation Support - HNS) predstavlja civilnu i vojnu pomoć pruženu u miru, u slučajevima prirodnih i tehničko - tehnoloških i ekoloških nesreća, za vrijeme kriza i za vrijeme sukoba, od strane zemlje koja je domaćin savezničkim snagama i organizacijama koje su smještene na njenoj teritoriji, koje sprovode operaciju na ili sa njene teritorije ili kroz nju samo prolaze.

Koncept podrške zemlje domaćina Crna Gora kao članica NATO saveza izradila je na osnovu NATO standarda STANAG 2234 "Saveznička združena doktrina za podršku zemlje domaćina - AJP 4.5" (Allied Joint Doctrine For Host Nation Support AJP - 4.5) koji je usvojila kao svoj standard odbrane SO STANAG 2234/I3:2013 – AJP 4.5, i usklađen je sa iskustvima članica NATO saveza u ovoj oblasti, uz poštovanje nacionalnih interesa i zakonodavstva Crne Gore.

U skladu sa navedenim, podrška Crne Gore kao zemlje domaćina savezničkim snagama može se odnositi na dvije moguće situacije:

- 1) prelaz savezničkih snaga preko teritorije Crne Gore;
- 2) ulazak, boravak i aktivnosti na našoj teritoriji, kao i izlazak sa teritorije Crne Gore.

U oba slučaja Crna Gora je u obavezi da obezbijedi realizaciju graničnih procedura, a po potrebi policijsku pratnju preko njene teritorije, dopunu gorivom, oslobađanje od poreza i carine, smještaj, ishranu, medicinske i druge usluge. Takođe, učešće Crne Gore u sistemu kolektivne odbrane zahtijeva pružanje podrške savezničkim snagama koje se angažuju na teritoriji Crne Gore, a u okviru operacija u skladu sa članom 5. Sjevernoatlantskog ugovora.

Cilj Koncepta je definisanje osnovnih okvira za sprovođenje podrške Crne Gore kao zemlje domaćina u skladu sa doktrinarnim dokumentima NATO-a i propisima u Crnoj Gori, kao i obezbjeđenje međusobne usklađenosti civilnog i vojnog dijela podrške sa dokumentima odbrambenog planiranja.

Koncept definiše pregled obaveza organa državne uprave u Crnoj Gori za obavljanje funkcije podrške savezničkim snagama kao i upotrebu raspoloživih kapaciteta.

Vojska Crne Gore je preuzela obavezu da odredi organizacionu jedinicu koja će biti stalno operativna (24/7) i vršiti koordinaciju aktivnosti u između NATO Vrhovne savezničke komande u Evropi (SHAPE - Supreme Headquarters Allied Powers Europe) i organa državne uprave u Crnoj Gori.

Na predlog navedenog Koncepta saglasnost su dali Ministarstvo vanjskih poslova (akt broj 011/4-58/257-2 od 23.09.2019. godine), Ministarstvo finansija (akt broj 01-02-03-14521 od 27.09.2019. godine), Ministarstvo unutrašnjih poslova (akt broj 30 broj 050/19-35344 od 26.09.2019. godine), Ministarstvo zdravlja (akt broj 011-325/2019 od 26.09.2019. godine), Poreska uprava (akt broj 03/7-23137/1-15 od 27.09.2019. godine) i Uprava carina (akt broj 01/03 broj D-10842/2 od 25.09.2019. godine).

KONCEPT PODRŠKE CRNE GORE SAVEZNIČKIM SNAGAMA

1. UVOD

Koncept podrške Crne Gore savezničkim snagama (u daljem tekstu: Koncept) je dokument koji proizilazi iz preuzetih obaveza pristupanjem u Sjevernoatlantski savez (NATO).

Namjena Koncepta nije propisivanje novih postupaka, obaveza, nadležnosti i djelokruga rada državne uprave, već da se na jednom mjestu pregledno i precizno opišu postojeći postupci, nadležnosti i djelokrug rada državne uprave iz oblasti pružanja podrške snagama savezničkih država, kao i snagama partnerskih država od strane Crne Gore kao zemlje domaćina (u daljem tekstu: savezničke snage).

U Konceptu se koristi pojam "Podrška zemlje domaćina" što je prevod sa engleskog jezika pojma "Host Nation Support" (HNS) i označava civilnu i vojnu pomoć pruženu u miru, u slučajevima prirodnih i tehničko-tehnoloških i ekoloških nesreća, za vrijeme kriza i za vrijeme sukoba, od strane zemlje koja je domaćin savezničkim snagama i organizacijama koje su smještene na njenoj teritoriji, koje sprovode operaciju na ili sa njene teritorije ili kroz nju samo prolaze.

Cilj Koncepta je definisanje osnovnih okvira za sprovođenje podrške Crne Gore kao zemlje domaćina u skladu sa doktrinarnim dokumentima NATO-a i propisima u Crnoj Gori, kao i obezbjeđenje međusobne usklađenosti civilnog i vojnog dijela podrške u skladu sa dokumentima odbrambenog planiranja.

Sprovođenje podrške u Crnoj Gori kao zemlji domaćinu usklađeno je sa rješenjima članica NATO-a, uz poštovanje zakonodavstva Crne Gore, a sve u skladu sa nacionalnim interesima Crne Gore.

Osnov za primjenu i sprovođenje podrške Crne Gore kao zemlje domaćina savezničkim snagama proizilazi iz Sjevernoatlantskog ugovora i obaveza iz bilateralnih i multilateralnih sporazuma zaključenih između Crne Gore kao zemlje domaćina sa jedne strane, i jedne ili više zemalja, te različitih NATO tijela i agencija sa druge strane, čiji sastavi vrše operacije, vježbe i druge aktivnosti na teritoriji Crne Gore.

Podrška Crne Gore kao zemlje domaćina obuhvata niz funkcija čijom primjenom se smanjuje veličina organske strukture oružanih snaga NATO ili zemlje pošiljaoca, u dijelu logističke podrške, kada djeluju u Crnoj Gori. Podrška uključuje pravna lica i privredne subjekte, a sprovodi se u skladu sa crnogorskim propisima, nacionalnim bezbjednosnim i odbrambenim prioritetima, trenutnim sposobnostima Vojske Crne Gore (u daljem tekstu: Vojske) i ukupnim civilnim kapacitetima Crne Gore.

Navedena podrška uključuje:

1. logističke funkcije,
2. elektronske komunikacione usluge (usluge korišćenja elektronskih, komunikacionih i informacionih sistema),
3. usluge civilnog osoblja (prevodioci i dr.),
4. administrativne i poštanske usluge,
5. geodetske podatke (zemljišne karte i dr.),

6. usluge iz oblasti kulture,

7. i druge usluge.

Pružanje podrške Crne Gore kao zemlje domaćina savezničkim snagama odvija se u skladu sa načelima koja su utvrđena u NATO standardu STANAG 2234 "Allied Joint Doctrine For Host Nation Support AJP-4.5" – "Saveznička združena doktrina za podršku zemlje domaćina - AJP 4.5" koji je Crna Gora usvojila kao svoj standard odbrane SO STANAG 2234/I3 :2013 – AJP 4.5.

To su sljedeća načela:

- Odgovornost – NATO komandant je odgovoran za identifikovanje potreba za podrškom zemlje domaćina za svoje snage, za uspostavljanje procesa planiranja podrške zemlje domaćina u konsultacijama sa zemljama partnerima, za određivanje prioriteta, kao i koordinaciju podrške zemlje domaćina. Svaka zemlja za sebe odgovara za obezbjeđivanje osnovnog snabdijevanja svojih snaga pridodatih NATO-u, postićući to i kroz NATO koordinisano obezbjeđenje podrške zemlje domaćina.
- Snabdijevanje – Pojedinačnim ili zajedničkim sporazumima zemlje moraju iz primjerenih izvora obezbijediti snabdijevanje svojih jedinica NATO-a.
- Nadležnost – NATO komandant ima odgovarajuće nadležnosti i odgovornosti za planiranje, razvijanje i sprovođenje podrške zemlje domaćina. Te nadležnosti, međutim, ne isključuju pravo zemalja pošiljalaca da pregovaraju i zaključuju bilateralne sporazume za sprovođenje podrške zemlje domaćina. Navedene nadležnosti odnose se i na komandante jedinica iz partnerskih država koje nisu članice NATO-a, a učestvuju u NATO vođenim operacijama.
- Saradnja – Za sigurnost sprovođenja podrške zemlje domaćina nužna je saradnja između zemlje domaćina, zemalja pošiljalaca i NATO-a. Saradnja se proteže i na državne institucije, međunarodne i nevladine organizacije koje djeluju sa ili uz NATO na teritoriji zemlje domaćina.
- Koordinacija – Za planiranje i sprovođenje podrške zemlje domaćina nužna je koordinacija između NATO-a i nacionalnih vlasti sa ciljem postizanja operativne i ukupne efikasnosti. Koordinacija se mora sprovoditi na odgovarajućim nivoma, a može uključivati i zemlje koje nisu članice NATO-a, kao i državne institucije, međunarodne i nevladine organizacije.
- Ekonomičnost – Planiranje i sprovođenje podrške zemlje domaćina moraju biti na nivou najsvrsishodnije i najracionalnije upotrebe raspoloživih resursa u rješavanju potreba.
- Transparentnost – Informacije o podršci zemlje domaćina savezničkim snagama, moraju biti dostupne nadležnom NATO komandantu i zemljama pošiljaocima.
- Refundacija troškova – Refundacija troškova za podršku zemlje domaćina iz nacionalnih, multinacionalnih ili zajedničkih fondova, dogovara se između zemlje domaćina i zemlje pošiljaoca i/ili NATO-a kako je najprimjerenije. Procedure refundacije troškova odrediće se vodeći računa da svaka strana može obavezati samo samu sebe i nikog drugog. Cijene usluga određuju se po načelu jednakosti za sve korisnike usluga.

Civilna podrška Crne Gore kao zemlje domaćina prema savezničkim snagama, sprovodi se pod istim uslovima kao i za Vojsku.

Prilikom učešća savezničkih snaga u vojnim operacijama ili vježbama na teritoriji Crne Gore nosilac organizacije, planiranja, kontrole i sprovođenja podrške zemlje domaćina je Vojska, koja u saradnji sa nadležnom organizacionom jedinicom Ministarstva odbrane i drugim državnim organima Crne Gore, rješava zahtjeve zemalja pošiljalaca.

U slučaju izvođenja operacija ili vježbi iz oblasti zaštite i spašavanja te pružanja pomoći kod katastrofa, sa savezničkim snagama, nosilac planiranja, kontrole i sprovođenja podrške zemlje domaćina je ministarstvo nadležno za poslove zaštite i spašavanja u vanrednim situacijama ili drugi organ javne uprave prema odluci Vlade Crne Gore.

U slučaju operacija ili vježbi policijskih jedinica drugih zemalja na teritoriji Crne Gore, nosilac planiranja, kontrole i sprovođenja podrške zemlje domaćina je Ministarstvo unutrašnjih poslova.

U cilju implementacije ovog Koncepta izrađuje se Katalog kapaciteta za Crnu Goru u odgovarajućem formatu, koji sadrži pregled vojnih i civilnih sposobnosti i kapaciteta Crne Gore, po usvajanju od strane Vlade Crne Gore. Katalog kapaciteta se dostavlja Strategijskoj Komandi NATO-a.

2. ORGANIZACIJA PODRŠKE CRNE GORE KAO ZEMLJE DOMAĆINA

2.1. ORGANIZACIJA PODRŠKE

Podrška Crne Gore kao zemlje domaćina organizovana je na sljedećim nivoima:

- Strategijski nivo
 - Ministarstvo odbrane planira i koordinira podršku Crne Gore u skladu sa usvojenom odbrambenom politikom i određuje predstavnika za kontakt,
 - Organi državne uprave učestvuju u sprovođenju podrške Crne Gore usklađujući aktivnosti sprovođenja putem lica određenih za kontakt,
- Operativni nivo
 - Generalštab Vojske Crne Gore (u daljem tekstu: Generalštab) je nosilac sprovođenja podrške Crne Gore kao zemlje domaćina i u tom cilju razvija, učestvuje u planiranju, daje smjernice za realizaciju podrške potčinjenim jedinicama Vojske i kontroliše njeno sprovođenje,
 - Privredni subjekti i druga pravna lica uključuju se u slučaju potrebe korišćenja njihovih usluga i kapaciteta za podršku savezničkim snagama.
- Taktički nivo
 - Jedinice Vojske, u skladu sa smjernicama Generalštaba, sprovode podršku Crne Gore kao zemlje domaćina,
 - Centar za koordinaciju kretanja koordinira kretanje savezničkih snaga na teritoriji Crne Gore.

Vojska obezbjeđuje logističku podršku snagama na teritoriji Crne Gore u skladu sa zahtjevima, svojim kapacitetima i sporazumima.

Podrška Crne Gore kao zemlje domaćina u ratnim operacijama sprovodi se prvenstveno osloncem na vlastite snage i kapacitete Vojske.

U podršci u slučaju primjene člana 5 Sjevernoatlantskog ugovora, koriste se i

cjelokupni resursi Crne Gore, roba i materijal iz državnih rezervi kao i sredstva i oprema građana i pravnih lica u Crnoj Gori u skladu sa Zakonom o odbrani. Planiranje se sprovodi na nivou Generalštaba, a jedinicama Vojske se dostavljaju izvodi bitni za sprovođenje na njihovom nivou.

Podrška Crne Gore kao zemlje domaćina tokom operacija i vježbi na teritoriji Crne Gore sprovodi se prvenstveno angažovanjem logističkih kapaciteta u stacionarnim uslovima u vojnim objektima čija je infrastruktura prilagođena i uređena za prijem savezničkih snaga.

Podrška Crne Gore kao zemlje domaćina planira se i priprema na planskim konferencijama gdje se raspravlja o zahtjevima za podrškom, dogovara i definiše vrsta i obim podrške i utvrđuje i rješava pravni i finansijski okvir.

Zahtjevi za podrškom koje Vojska ne može realizovati (nema kapaciteta) rješavaju se preko civilnih kapaciteta u Crnoj Gori ili ih savezničke snage rješavaju preko sopstvene logističke podrške.

Lica za kontakt povezuju predstavnike savezničkih snaga sa nadležnim organizacionim jedinicama Ministarstva odbrane i Vojske, sa organima državne uprave, privrednim subjektima i drugim pravnom licima u Crnoj Gori.

2.2. NADLEŽNOSTI I ZADACI CRNE GORE KAO ZEMLJE DOMAĆINA

Crna Gora, kao zemlja domaćin koja pruža podršku savezničkim snagama, obezbjeđuje:

1. savjetovanje i izvještavanje Strategijske komande NATO-a o raspoloživim kapacitetima za sprovođenje podrške,
2. podršku u skladu sa memorandumom o razumijevanju, tehničkim sporazumima i sporazumima o implementaciji podrške potpisanim sa nadležnom komandom NATO-a i zemljama pošiljaocima,
3. nadzor nad kapacitetima za sprovođenje podrške,
4. zaključivanje potrebnih sporazuma sa nosiocima podrške u Crnoj Gori,
5. kvalitet i standard proizvoda i usluga u skladu sa zahtjevima zemalja pošiljaoca,
6. vođenje administrativne i finansijske evidencije za potrebe refundacije od strane zemalja pošiljalaca za obezbijeđena sredstva.

2.2.1. MINISTARSTVO ODBRANE

Ministarstvo odbrane obezbjeđuje uslove za sprovođenje podrške Crne Gore kao zemlje domaćina i u tom cilju:

1. predlaže usklađivanje propisa radi unapređenja podrške,
2. obezbjeđuje sprovođenje podrške u skladu sa rješenjima u strategijskim dokumentima iz područja odbrane,
3. inicira imenovanje osoba za kontakt iz organa državne uprave,
4. prati sprovođenje Sporazuma o statusu snaga,
5. učestvuje u pregovorima za zaključivanje dokumenata o podršci zemlje domaćina između Crne Gore, Komande NATO-a i saveznika,

6. inicira izradu Kataloga kapaciteta za Crnu Goru i nosilac je njegove izrade,
7. dogovara načine rada i pruža stručnu pomoć organima državne uprave tokom sprovođenja podrške zemlje domaćina,
8. ažurira popis svih dokumenata kojima se uređuje podrška zemlje domaćina u Crnoj Gori,
9. određuje predstavnika za kontakt,
10. izrađuje dokumente kojima se obezbjeđuje podrška Crne Gore kao zemlje domaćina,
11. vodi pregovore za zaključivanje Okvirnog memoranduma o razumijevanju,
12. usklađuje dokumente odbrambenog planiranja Crne Gore sa odredbama Okvirnog memoranduma o razumijevanju,

U Ministarstvu odbrane određuje se organizaciona jedinica koja je nadležna za koordinaciju podrške Crne Gore kao zemlje domaćina na državnom nivou.

2.2.1.1. GENERALŠTAB

Generalštab kao nosilac sprovođenja podrške Crne Gore kao zemlje domaćina:

1. učestvuje u usklađivanju strategijskih dokumenata iz oblasti odbrane sa sprovođenjem podrške Crne Gore kao zemlje domaćina,
2. učestvuje u pregovorima za zaključivanje dokumenata o podršci zemlje domaćina između Crne Gore, Komande NATO-a i savezničkih snaga,
3. predlaže zamjenika predstavnika za kontakt,
4. učestvuje u postupku pregovaranja za zaključivanje Okvirnog memoranduma o razumijevanju,
5. pruža stručnu pomoć licima za kontakt iz organa državne uprave,
6. nosilac je izrade Kataloga kapaciteta za Crnu Goru u dijelu koji se odnosi na Vojsku i stara se o ažurnosti podataka iz svoje nadležnosti,
7. u svom sastavu ima organizacionu cjelinu nadležnu za poslove Centra za koordinaciju kretanja.

2.2.1.2. JEDINICE VOJSKE

Jedinice Vojske sprovode podršku Crne Gore kao zemlje domaćina i tom cilju posebno:

1. sprovode podršku savezničkim snagama raspoloživim kapacitetima,
2. dostavljaju Generalštabu podatke o svojim kapacitetima za izradu i ažuriranje Kataloga kapaciteta za Crnu Goru u dijelu koji se odnosi na Vojsku,
3. učestvuju u pregovorima i izradi Tehničkog sporazuma i Sporazuma o implementaciji podrške Crne Gore kao zemlje domaćina za pojedinu operaciju ili vježbu na teritoriji Crne Gore.

2.2.2. MINISTARSTVO VANJSKIH POSLOVA

Ministarstvo vanjskih poslova nosilac je diplomatskih kontakata između Crne Gore i NATO-a i drugih država, vezanih za podršku Crne Gore savezničkim snagama, i u tom cilju posebno:

1. učestvuje u pregovorima za zaključivanje dokumenata o podršci Crne Gore kao zemlje domaćina između Crne Gore, Komande NATO-a i savezničkih snaga,
2. učestvuje u pregovorima za zaključivanje Okvirnog memoranduma o razumijevanju i subordiniranih sporazuma,
3. određuje svoje lice za kontakt,
4. dostavlja podatke iz svoje nadležnosti Ministarstvu odbrane za izradu i ažuriranje Kataloga kapaciteta za Crnu Goru.

2.2.3. MINISTARSTVO UNUTRAŠNJIH POSLOVA

Ministarstvo unutrašnjih poslova obezbjeđuje nesmetan ulazak, kretanje, potrebna odobrenja i dozvole savezničkim snagama na teritoriji Crne Gore, takođe je i nosilac planiranja, organizacije, nadziranja i sprovođenja podrške Crne Gore kao zemlje domaćina za operativne snage zaštite i spašavanja savezničkih snaga u slučaju katastrofe. U tom cilju posebno:

1. učestvuje u pregovorima za zaključivanje Okvirnog memoranduma o razumijevanju i subordiniranih sporazuma,
2. dostavlja podatke iz svoje nadležnosti Ministarstvu odbrane za izradu i ažuriranje Kataloga kapaciteta za Crnu Goru,
3. učestvuje u sprovođenju Sporazuma o statusu snaga i drugih pravnih dokumenata vezanih za status savezničkih snaga u Crnoj Gori,
4. po potrebi sprovodi obezbjeđenje putnih pravaca pri kretanju savezničkih snaga kroz Crnu Goru,
5. po potrebi izdaje odobrenja za prevoz i tranzit eksplozivnih materija, naoružanja i vojne opreme koju će koristiti savezničke snage,
6. određuje lice za kontakt.

2.2.4. OSTALA MINISTARSTVA I ORGANI DRŽAVNE UPRAVE

Ostali organi državne uprave učestvuju u podršci Crne Gore kao zemlje domaćina i po potrebi:

1. dostavljaju Ministarstvu odbrane informacije i podatke o svojim kapacitetima, potrebnim za izradu i ažuriranje Kataloga kapaciteta za Crnu Goru,
2. učestvuju u pregovorima za zaključivanje Okvirnog memoranduma o razumijevanju i subordiniranih sporazuma,
3. učestvuju u sprovođenju Sporazuma o statusu snaga i drugih pravnih dokumenata vezanih za status savezničkih snaga u Crnoj Gori,
4. određuju lice za kontakt.

2.2.5. PRAVNA LICA OD ZNAČAJA ZA ODBRANU

Pravna lica koja su Odlukom Vlade Crne Gore o određivanju velikih tehničkih sistema od značaja za odbranu ("Sl. list Crne Gore", br. 15/08 od 05.03.2008), određena kao veliki tehnički sistemi od značaja za odbranu, učestvuju u pripremama za sprovođenje podrške Crne Gore kao zemlje domaćina savezničkim snagama na teritoriji Crne Gore ako se to od njih zahtijeva.

2.2.6. PRIVREDNI SUBJEKTI

Privredni subjekti učestvuju u sprovođenju podrške Crne Gore kao zemlje domaćina na osnovu zaključenih ugovora za nabavku roba i usluga sa savezničkim snagama a na osnovu njihovih potreba. Savezničke snage zaključuju ugovore sa privrednim subjektima za nabavku roba i usluga u realizaciji zahtjeva za koje Vojska i drugi organi državne uprave nemaju vlastite kapacitete.

2.3. ZEMLJE POŠILJAOCI I TIJELA NATO-a

U procesu planiranja, ugovaranja i sprovođenja podrške zemlje domaćina, svoje obaveze pored zemlje domaćina imaju i zemlje pošiljaoci, kao i NATO Komande, čijim ispunjavanjem se doprinosi pravovremenoj i efikasnoj podršci.

2.3.1. ZEMLJE POŠILJAOCI

U skladu sa NATO dokumentima, koja definišu zajedničke politike, načela i postupke za podršku zemlje domaćina, zemlje pošiljaoci sprovode sljedeće:

1. potvrđuju pristupanje Memorandumu o razumijevanju i iskazuju moguća ograničenja kroz Pristupnu notu,
2. određuju potrebe za podrškom zemlje domaćina,
3. učestvuju u pripremnim dogovorima o potrebama za podršku zemlje domaćina i u izviđanju lokacije razmještaja na teritoriji zemlje domaćina,
4. učestvuju u pripremi Tehničkog sporazuma i Sporazuma o implementaciji podrške uzimajući u obzir odredbe koje je odredila zemlja domaćin kao uslov za sprovođenje podrške zemlje domaćina,
5. direktno dogovaraju i sa zemljom domaćinom obezbjeđuju neposredno plaćanje troškova koji su određeni kao neposredni nacionalni troškovi zemlje pošiljaoca,
6. redovno izvještavaju nadležnu komandu NATO-a o promijenjenim potrebama za podrškom zemlje domaćina,
7. poštuju i pridržavaju se propisa zemlje domaćina koji regulišu zaštitu životne sredine i kulturne baštine, postupke i propise skladištenja, prevoza i zbrinjavanja otpada i opasnih materija,
8. daju ovlašćenja svom nacionalnom predstavniku ili predstavniku komande NATO-a za potpisivanje Sporazuma o implementaciji podrške.

2.3.2. TIJELA NATO-a

2.3.2.1. STRATEGIJSKA KOMANDA

U skladu sa NATO dokumentima, koja definišu zajedničke politike, načela i postupke za podršku zemlje domaćina, strategijska komanda:

1. poziva zemlje pošiljaoca da pristupe Memorandumu o razumijevanju,
2. obezbjeđuje da dokumenti za podršku u najvećoj mogućoj mjeri određuju vrstu, količinu i kvalitet podrške,
3. pravovremeno obavještava zemlju domaćina o svim promijenjenim okolnostima i predlaže promjene u dokumentima za podršku,
4. određuje i odlučuje o prioritetnim zadacima za obezbjeđivanje podrške zemlje domaćina i odobrava procjenu zajedničkih troškova,
5. obezbjeđuje usklađivanje zahtjeva u skladu sa raspoloživim kapacitetima zemlje domaćina i pomaže pri rješavanju finansijskih pitanja između zemlje domaćina i zemlje pošiljaoca,
6. obezbjeđuje refundaciju finansijskih sredstava zemlji domaćinu za dogovorenu podršku zemlje domaćina, ako se ona plaća iz zajedničkih finansijskih sredstava,

2.3.2.2. ZDRUŽENA KOMANDA

U skladu sa NATO dokumentima, koja definišu zajedničke politike, načela i postupke za podršku zemlje domaćina, Zdrružena komanda NATO saveza:

1. usmjerava planiranje podrške zemlje domaćina u skladu sa potpisanim Memorandumom o razumijevanju,
2. usklađuje aktivnosti pri izviđanju lokacije razmještaja jedinica savezničkih snaga,
3. prati izradu i sprovođenje Sporazuma o implementaciji podrške,
4. u skladu sa posebnim sporazumima vodi brigu o pregledu finansijskih podataka koji su potrebni za refundaciju poreza na dodatnu vrijednost za troškove koji su nastali tokom razmještaja jedinica zemalja pošiljalaca.

3. **SPROVOĐENJE PODRŠKE ZEMLJE DOMAĆINA**

3.1. PLANIRANJE PODRŠKE ZEMLJE DOMAĆINA

Planiranje podrške zemlje domaćina u Crnoj Gori sprovodi se u skladu sa:

1. odredbama iz dokumenta "NATO Principles and Policies for Host Nation Support (HNS)" (MC 334/2) – "NATO principi i politike podrške zemlje domaćina" (MC 334/2),
2. odredbama dokumenta AJP 4.5(B) "Allied Joint Host Nation Support Doctrine & Procedures" – "Saveznička združena doktrina za podršku zemlje domaćina"

(SO STANAG 2234/I 3:2013-AJP-4.5),

3. Okvirnim memorandumom o razumijevanju,
4. propisima Crne Gore,
5. ovim Konceptom.

Planiranje podrške zemlje domaćina sprovodi se kroz planske konferencije za pripremu i sprovođenje svake pojedine aktivnosti.

Planskim konferencijama se utvrđuju potrebe, mogući izvori logističke podrške i kapaciteti zemlje domaćina za pružanje podrške snagama koje učestvuju u operaciji ili vježbi, na osnovu čega se definišu obaveze Vojske, civilnog dijela obrambenog sistema i privrednih subjekata u zemlji domaćinu kao i obaveze savezničkih snaga.

Planiranju podrške zemlje domaćina u operacijama i vježbama pristupa se u pet faza opisanih u dokumentu AJP 4.5(B) "Allied Joint Host Nation Support Doctrine & Procedures" – "Saveznička združena doktrina za podršku zemlje domaćina" (SO STANAG 2234/I 3:2013-AJP-4.5).

Svaka faza je nastavak prethodne i predstavlja viši nivo planiranja podrške zemlje domaćina, a definisane su po sljedećem:

- Faza 1. – Podnošenje zahtjeva za podršku zemlje domaćina,
- Faza 2. – Izrada koncepta zahtjeva,
- Faza 3. – Izrada konačne liste zahtjeva,
- Faza 4. – Izrada tehničkog sporazuma,
- Faza 5. – Izrada sporazuma o implementaciji podrške.

3.2. SPROVOĐENJE PODRŠKE

3.2.1. LOGISTIČKA PODRŠKA

3.2.1.1. PRIJEM SNAGA

Prijem snaga na teritoriji Crne Gore, na morskoj (i jezerskoj), vazdušnoj i kopnenoj granici sprovodi se u skladu sa propisima, postupcima koji su propisani u STANAG standardima te bilateralnim i multilateralnim ugovorima vezanim za podršku Crne Gore kao zemlje domaćina.

Mjesta za prijem (ulazne tačke za prijem) su morske i vazdušne luke iskrcaja i drumski i željeznički granični prelazi.

Planom ponude infrastrukturnih objekata oružanim snagama drugih zemalja na teritoriji Crne Gore određuju se vojne lokacije i civilni objekti (aerodromi i luke, kao i granični prelazi) za prijem savezničkih snaga u operacijama i vježbama i u slučaju primjene člana 5 Sjevernoatlantskog ugovora.

Prijem snaga unutar teritorije Crne Gore, carinski propisi i granična kontrola sprovode se u skladu sa Sporazumom o statusu snaga i propisima Crne Gore.

Sprovođenjem funkcija Nacionalnog centra za koordinaciju kretanja vrši se koordinacija i nadzor ulaza i izlaza savezničkih snaga u i iz Crne Gore, u skladu sa propisima i procedurama NATO-a prihvaćenih od Crne Gore.

3.2.1.2. KRETANJE I TRANSPORT

Svi pokreti, kretanje drumskih vozila, vozova, brodova i vazduhoplova koji prevoze savezničke snage unutar teritorije Crne Gore, sprovode se prema odobrenjima i uz nadzor nadležnog organa državne uprave koji prati saobraćaj u Crnoj Gori.

Navedeno se odnosi na koordinaciju kretanja savezničkih snaga, od trenutka njihovog ulaska pa sve do izlaska iz Crne Gore.

Koordinacija se sprovodi u skladu sa međunarodnim detaljnim planom razmještanja uz omogućavanje upotrebe vojnih i civilnih transportnih kapaciteta Crne Gore (vazdušni, kopneni, pomorski i jezerski), po zahtjevu saveznika čije se snage nalaze na teritoriji Crne Gore.

Civilni organi koji pružaju podršku upućuju svoje predstavnike, uključujući i timove za vezu za praćenje saobraćaja na graničnim prelazima i mjestima prijema snaga, kako bi pružili neophodnu podršku savezničkim snagama.

3.2.1.3. SMJEŠTAJ

Smještaj savezničkih snaga se po pravilu obezbjeđuje u odgovarajućim objektima Vojske.

Ako se ne može obezbijediti odgovarajući smještaj u vojnim objektima, smještaj se obezbjeđuje u civilnim objektima na osnovu posebnih ugovora između ovlašćenih predstavnika snaga NATO-a i zemalja pošiljalaca sa privrednim subjektima i drugim vlasnicima civilnih objekata u Crnoj Gori.

Kod korišćenja civilnih kapaciteta (objekata i zemljišta), posebnim dokumentima, u skladu sa propisima Crne Gore, reguliše se primopredaja objekata i zemljišta, korišćenje objekata i zemljišta, odšteta za korišćenje, povrat u prvobitno stanje (rješavanje eventualnih šteta nastalih korišćenjem), zaštita životne sredine, zaštita kulturne baštine i zaštita kritične infrastrukture.

3.2.1.4. SNABDIJEVANJE MATERIJALNIM SREDSTVIMA (MS) I PRUŽANJE USLUGA

Snabdijevanje materijalnim sredstvima (MS) svih klasa materijala i pružanje usluga savezničkim snagama u operacijama i vježbama na teritoriji Crne Gore sprovodi se prvenstveno angažovanjem logističkih kapaciteta Vojske u stacionarnim uslovima u vojnim objektima određenim i prilagođenim za smještaj savezničkih snaga.

U realizaciju zahtjeva za koje Vojska i drugi organi državne uprave nemaju vlastite kapacitete, uključuje se civilni dio (privredni subjekti Crne Gore), a u slučaju rata koriste se cjelokupni resursi Crne Gore.

Postupci snabdijevanja i obezbjeđenje civilnih logističkih kapaciteta za potrebe pripadnika savezničkih snaga usaglašavaju se Tehničkim sporazumom i sporazumima o implementaciji podrške.

3.2.1.5. ODRŽAVANJE TEHNIČKIH MATERIJALNIH SREDSTAVA (TMS)

Održavanje tehničkih materijalnih sredstava (TMS) savezničkih snaga u operacijama i vježbama na teritoriji Crne Gore sprovodi se prvenstveno angažovanjem

logističkih kapaciteta Vojske u stacionarnim uslovima u vojnim objektima.

U realizaciju zahtjeva za koje organi državne uprave nemaju vlastite kapacitete uključuje se civilni dio (privredni subjekti Crne Gore), a u slučaju rata koriste se cjelokupni resursi Crne Gore.

Postupci održavanja i obezbjeđenje civilnih logističkih kapaciteta za potrebe savezničkih snaga usaglašavaju se Tehničkim sporazumom i sporazumima o implementaciji podrške.

3.2.1.6. ODRŽAVANJE OBJEKATA I INFRASTRUKTURE

Kod korišćenja objekata i infrastrukture, od strane savezničkih snaga, primopredaja objekata i zemljišta, korišćenje objekata i zemljišta, materijalna naknada za korišćenje, odšteta za korišćenje, povrat u prvobitno stanje (rješavanje eventualnih šteta nastalih korišćenjem), zaštita životne sredine i zaštita kulturne baštine regulišu se Tehničkim sporazumom i sporazumima o implementaciji podrške, a u skladu sa propisima Crne Gore.

3.2.1.7. ZDRAVSTVENA ZAŠTITA

Zdravstvena zaštita koju obezbjeđuje Crna Gora savezničkim snagama sprovodi se pod istim uslovima kao i za pripadnike Vojske.

Zdravstvena zaštita sprovodi se angažovanjem vojnih zdravstvenih kapaciteta na području operacije i vježbe, a po potrebi zbog specifičnosti ili opsega zahtjeva i korišćenjem civilnih zdravstvenih kapaciteta.

Za potrebe operacija i vježbi savezničkih snaga na teritoriji Crne Gore prvi nivo zdravstvene zaštite (ROLE 1) obezbjeđuje Vojska i civilne zdravstvene ustanove. Viši nivoi zdravstvene zaštite (ROLE 2 do 4) obezbjeđuju se u civilnim zdravstvenim ustanovama.

Organizacija i evakuacija povrijeđenih i teže oboljelih do zdravstvenih ustanova reguliše se tehničkim sporazumom i sporazumima o implementaciji podrške u skladu sa sposobnostima Crne Gore.

Postupci sprovođenja zdravstvene zaštite od strane Vojske i obezbjeđenje civilnih zdravstvenih kapaciteta za potrebe pripadnika savezničkih snaga usaglašavaju se tehničkim sporazumom i sporazumima o implementaciji podrške.

3.2.1.8. FINANSIJE

Pitanja finansija u podršci Crne Gore kao zemlje domaćina određuje se okvirnim memorandumom o razumijevanju, tehničkim sporazumom i sporazumima o implementaciji podrške, uvažavajući bilateralne ili multilateralne sporazume i druge dokumente koji su potpisani sa NATO-om i zemljama pošiljaocima

Navedeni dokumenti čine podlogu za procjenu i određivanje troškova za pružanje podrške zemlje domaćina tokom operacije/vježbe na teritoriji Crne Gore, između NATO-a (iz NATO fondova), zemalja pošiljalaca i Crne Gore kao zemlje domaćina.

Raspodjela troškova za pružanje podrške zemlje domaćina tokom operacije i vježbe dogovara se između Crne Gore, NATO-a i zemalja pošiljalaca po unaprijed dogovorenom ključu.

Na osnovu zahtjeva NATO-a i zemalja pošiljalaca Ministarstvo odbrane pruža

pomoć kod zaključivanja ugovora sa privrednim subjektima i drugim pravnim licima za nabavku roba i usluga čije troškove snose NATO i zemlje pošiljaoci.

Za izvršenje ugovornih obveza prema privrednim subjektima u Crnoj Gori odgovorne su direktno zemlje pošiljaoci.

Carine i porezi regulišu se propisima Crne Gore i Sporazumom o statusu snaga kojim je predviđeno oslobađanje od plaćanja poreza i carina za određene robe i usluge.

Takse se obračunavaju u skladu sa propisima Crne Gore.

Refundacija i potraživanje troškova između Crne Gore kao zemlje domaćina i savezničkih snaga, koji su nastali tokom operacije i vježbe podmiruju se za vrijeme fiskalne godine u skladu sa potpisanim sporazumima za podršku zemlje domaćina.

Sva sporna pitanja u vezi sa naknadom štete prvenstveno se rješavaju međusobnim dogovorom odnosno uspostavljanjem stručne komisije. Ako se ne postigne dogovor, sporna pitanja se rješavaju arbitražom u skladu sa Sporazumom između država ugovornica Sjevernoatlantskog ugovora i drugih država učesnica Partnerstva za mir u vezi sa statusom njihovih snaga.

3.2.1.1. ODLAZAK SNAGA

Odlazak savezničkih snaga sa teritorije Crne Gore obavlja se po prethodnoj najavi, organizovano i planski, uz koordinaciju koju sprovodi Centar za koordinaciju kretanja.

Najava odlaska savezničkih snaga sa teritorije Crne Gore planira se u okviru sporazuma o implementaciji podrške.

3.2.2. ELEKTRONSKE KOMUNIKACIONE USLUGE

Elektronske komunikacione usluge obezbjeđuju se u skladu sa propisima Crne Gore.

Tehničkim sporazumom i sporazumima o implementaciji podrške reguliše se pružanje elektronskih komunikacionih usluga, korišćenje određenih radio frekvencija uz saglasnost nadležnih organa državne uprave u Crnoj Gori, korišćenje elektronske komunikacione mreže Ministarstva odbrane na unaprijed određenim mjestima i upotreba elektronskih komunikacionih uređaja čije su tehničke karakteristike unaprijed usklađene u Crnoj Gori.

3.2.3. ADMINISTRATIVNE I POŠTANSKE USLUGE

Administrativne i poštanske usluge obezbjeđuju se u skladu sa propisima Crne Gore. Pružanje administrativnih i poštanskih usluga za potrebe pripadnika savezničkih snaga, definiše se tehničkim sporazumom i sporazumima o implementaciji podrške.

3.2.4. BEZBJEDNOST I ZAŠTITA INFORMACIJA

Bezbjednost i zaštita povjerljivih informacija sprovodi se u skladu sa propisima Crne Gore i međunarodnim sporazumima koji su zaključeni između Crne Gore i država članica NATO-a, komandi NATO-a i zemalja pošiljalaca.

Sva lica koja imaju dozvolu za pristup povjerljivim informacijama moraju se

pridržavati propisanih postupaka pri korišćenju i distribuciji povjerljivih informacija.

3.2.5. PRAVNI ASPEKTI

Pravni aspekt podrške zemlje domaćina određuje se u dogovoru sa Crnom Gorom kao zemljom domaćinom, Okvirnim memorandumom o razumijevanju, uvažavajući i druge bilateralne ili multilateralne sporazume i dokumente koji su potpisani sa NATO-om i zemljama pošiljaocima.

Sva sporna pitanja prvenstveno se rješavaju međusobnim dogovorom odnosno uspostavljanjem stručne komisije. Ako se ne postigne dogovor, sporna pitanja se rješavaju arbitražom u skladu sa sporazumom između strana Sjevernoatlantskog ugovora o pravnom položaju njihovih snaga ("Sl. list Crne Gore - Međunarodni ugovori", br. 12/17 od 07.12.2017).

3.2.6. DRUGE USLUGE

Pružanje drugih usluga (iz oblasti kulturne, turističke usluge i dr.) savezničkim snagama na teritoriji Crne Gore sprovodi se u skladu sa kapacitetima i mogućnostima odgovarajućih subjekata.

Postupci obezbjeđenja civilnih kapaciteta za potrebe pripadnika savezničkih snaga usaglašavaju se tehničkim sporazumom i sporazumima o implementaciji podrške.

4. OGRANIČENJA CRNE GORE U PODRŠCI ZEMLJE DOMAĆINA

4.1. ULAZ I IZLAZ IZ CRNE GORE

Savezničke snage dužne su da najave svoj dolazak i odlazak prije operacije ili vježbe na teritoriji Crne Gore i prije tranzita u drugu zemlju.

Najava mora da sadrži podatke o ulaznim i izlaznim graničnim prelazima, broj vozila i broj lica u transportu, osnovne podatke o teretu i ruti putovanja, u skladu sa propisima NATO-a koji regulišu kretanje i prelaženje nacionalnih granica i propisima Crne Gore.

Pripadnici savezničkih snaga moraju nositi i pokazati prilikom prelaza granice NATO/Nacionalni identifikacioni dokument i NATO/Nacionalno naređenje za putovanje.

4.2. BEZBJEDNOST

Pripadnicima savezničkih snaga koji ulaze ili izlaze iz Crne Gore dozvoljeno je nošenje ličnog naoružanja u skladu sa Sporazumom između država ugovornica (SOFA sporazum), Okvirnim memorandumom o razumijevanju i drugim dokumentima.

Unutar vojnih objekata nije dozvoljeno nošenje naoružanja, osim za vrijeme vježbe. U slučaju primjene člana 5 Sjevernoatlantskog ugovora ograničenja o nošenju ličnog naoružanja se ne primjenjuju.

4.3. ZAŠTITA ŽIVOTNE SREDINE

Savezničke snage tokom operacije i vježbe ili tranzita kroz teritoriju Crne Gore su dužne da poštuju propise Crne Gore koji uređuju zaštitu životne sredine i prirodnih

bogatstava.

Nadležno ministarstvo obezbjeđuje popis propisa iz oblasti zaštite prirodnih bogatstava, životne sredine i prostornog uređenja i preko nadležne organizacione jedinice Ministarstva odbrane obavještavaju nadležnu komandu NATO-a najkasnije 30 dana prije sprovođenja operacije i vježbe o ograničenjima u području operacije i vježbe ili u području tranzita kroz Crnu Goru.

4.4. ZAŠTITA KULTURNE BAŠTINE

Ministarstvo nadležno za zaštitu kulturne baštine donosi odluku o upotrebi i uslovima upotrebe kao i o zabrani upotrebe prostora odnosno građevina koje su zaštićene kao kulturno dobro ili se nalaze unutar granica zaštićene cjeline, u skladu sa propisima Crne Gore.

Ministarstvo nadležno za zaštitu kulturne baštine obezbjeđuje popis propisa iz oblasti zaštite kulturne baštine i preko Ministarstva odbrane obavještavaju nadležnu komandu NATO-a najkasnije 30 dana prije sprovođenja operacije i vježbe o ograničenjima u području operacije i vježbe ili u području tranzita kroz Crnu Goru.

4.5. ZAŠTITA KRITIČNE INFRASTRUKTURE

Savezničke snage tokom operacije/vježbe na teritoriji Crne Gore su dužne da poštuju propise Crne Gore kojima se uređuje zaštita kritične infrastrukture (energetske mreže i sl.), koja je od posebnog interesa za Crnu Goru.

Nadležni organi državne uprave, obezbjeđuju popis propisa iz oblasti zaštite kritične infrastrukture u Crnoj Gori i preko Ministarstva odbrane obavještavaju nadležnu komandu NATO-a najkasnije 30 dana prije sprovođenja operacije i vježbe o ograničenjima u području operacije i vježbe ili u području tranzita kroz Crnu Goru.

4.6. UVOZ ROBA

Uvoz svih roba za potrebe pripadnika savezničkih snaga sprovodi se u skladu sa propisima Crne Gore i uz primjenu propisa i procedura ustanovljenih sporazumom između strana Sjevernoatlantskog ugovora o pravnom položaju njihovih snaga ("Sl. list Crne Gore - Međunarodni ugovori", br. 12/17 od 07.12.2017). Uvoz nadzire Uprava carina i drugi nadležni organi državne uprave.

Uvoz, izvoz i tranzit pošiljaka živih životinja (službenih pasa i dr.), životinjskih proizvoda i drugih pošiljaka koje sadrže sastojke životinjskog porijekla, hrane za životinje i pošiljke veterinarskih lijekova, podliježu obaveznom veterinarsko-zdravstvenom pregledu i kontroli veterinarskog inspektora na graničnom prelazu u skladu sa propisima Crne Gore.

4.7. INFORMACIONO-KOMUNIKACIONE I POŠTANSKE USLUGE

Korišćenje određenih radio frekvencija dozvoljeno je samo uz saglasnost nadležnih organa državne uprave, u skladu sa propisima Crne Gore.

Korišćenje elektronske komunikacione mreže Ministarstva odbrane dozvoljeno je samo na unaprijed određenim mjestima. Dozvoljeno je korišćenje samo onih informaciono-elektronsko komunikacionih uređaja čije su tehničke karakteristike unaprijed usklađene između savezničkih snaga i Vojske.

Poštanske usluge u Crnoj Gori sprovode se u skladu sa propisima Crne Gore.

Crna Gora zadržava pravo regulisanja eventualnih ograničenja u elektronskim komunikacijama i poštanskom saobraćaju.

4.8. ZDRAVSTVO

Ministarstvo zdravlja utvrđuje uslove za pružanje zdravstvene zaštite u skladu sa propisima Crne Gore. Pri pojavi zaraznih bolesti i epidemija propisuju se potrebne mjere, postupci i ograničenja.

5. ZAVRŠNE ODREDBE

Organi državne uprave koji su u skladu sa ovim Konceptom uključeni u sprovođenje podrške Crne Gore kao zemlje domaćina, donijeće u skladu sa odgovarajućom odlukom Vlade Crne Gore sve akte potrebne za sprovođenje ovog Koncepta.

Sastavni dio ovog Koncepta su slijedeći prilozi:

PRILOG A – Popis pojmova,

PRILOG B – Popis organa državne uprave i lica za kontakt (POC) za podršku savezničkim snagama u Crnoj Gori kao zemlji domaćinu.

Popis pojmova

Civilno-vojna saradnja (engl. Civil-Military Cooperation – CIMIC) je koordinacija i saradnja između NATO komandanta i civilnih učesnika, uključujući nacionalnu populaciju, lokalne vlasti, međunarodne organizacije, nevladine organizacije i agencije u podršci misije.

Centar za koordinaciju kretanja (engl. National Movement Coordination Center – NMCC) je organ državne uprave zemlje domaćina koji nadzire i koordiniše kretanja na njenoj teritoriji.

Dijeljeni troškovi (engl. Shared Costs) su unaprijed dogovoreni troškovi i za koje zajednički odgovara više zemalja. Dogovori o dijeljenim troškovima obično su zasnovani na formuli razrađenoj u odgovarajućem tehničkom sporazumu ili sporazumima o implementaciji podrške.

Direktni nacionalni troškovi (engl. Direct National Costs) su troškovi koje naprave zemlja pošiljalac ili NATO komanda i koje snose ta zemlja pošiljalac, odnosno ta komanda.

Dodatni sporazum (engl. Supplementary Arrangement) je bilateralni sporazum zaključen između stratezijskih komandi NATO-a i zemlje domaćina u kojoj je smještena međunarodna vojna komanda. Ovaj dokument se zasniva na načelima Pariskog protokola za uspostavljanje međunarodnih vojnih komandi i daje smjernice za njihovo djelovanje na teritoriji zemlje članice.

Katastrofa je svaki prirodni ili tehničko-tehnološki događaj koji obimom, intenzitetom i neočekivanošću ugrožava zdravlje i živote većeg broja ljudi ili imovinu veće vrijednosti ili okolinu. Katastrofom se smatraju i posljedice nastale ratnim razaranjem i terorizmom.

Komandant združenih snaga (eng. Joint Force Commander – JFC) je opšti pojam koji označava komandanta ovlašćenog za komandovanje ili za operativni nadzor nad združenim snagama.

Koncept zahtjeva (engl. Concept of Requirements – COR) je dokument koji su pripremile zemlje pošiljaoci i NATO komandant koji određuje okvirne potrebe za podrškom zemlje domaćina. Služi kao osnov za izradu Tehničkog sporazuma.

Lista zahtjeva (engl. Statement of Requirements – SOR) je dokument pripremljen od strane zemalja pošiljalaca ili NATO komandanta koji detaljno opisuje snage i opremu koji će se razmjestiti na teritoriji zemlje domaćina, pripadajuće objekte, zalihe i potrebne usluge. Kada je to poznato i moguće, u prilogima ovog dokumenta navode se sva ograničenja i nedostaci u vezi tražene podrške zemlje domaćina.

Logistička podrška (engl. Logistics Support) je skup radnji, postupaka i mjera kojima se upravlja raspoloživim materijalnim, finansijskim i ljudskim resursima te stvaraju najpovoljniji uslovi za dostizanje i održavanje spremnosti jedinica Vojske kao i sprovođenje svih zadataka, u stacionarnim uslovima i u području operacija.

Logistika (engl. Logistics) je nauka planiranja i sprovođenja kretanja i davanja podrške snagama, a u sveobuhvatnom smislu označava aspekte vojnih operacija koji se odnose na:

1. projektovanje i razvoj, nabavku, skladištenje, transport, distribuciju, održavanje, odvoženje/evakuaciju i uklanjanje opreme (materijalno-tehničkih sredstava)
2. prevoz ljudstva
3. ugovaranje korišćenja objekata ili njihovu izgradnju, održavanje, upotreba i uklanjanje objekata
4. ugovaranje ili obezbjeđenje usluga i
5. medicinsku i zdravstvenu podršku.

Međunarodne organizacije (engl. International Organizations – IOs) su organizacije utemeljene međuvladinim sporazuma koji djeluju na međunarodnom nivou.

Memorandum o razumijevanju (engl. Memorandum of Understanding – MoU) je sveobuhvatni bilateralni ili multilateralni sporazum kojim se iskazuju namjere ili odgovornosti strana potpisnica za davanje podrške savezničkim snagama i organizacijama. U kontekstu podrške zemlje domaćina smatra se bilateralnim ugovorom između Strategijskog komandanta i zemlje domaćina. Potpisuje se za svaku pojedinu operaciju/vježbu, samo ako ne postoji potpisani Okvirni memorandum o razumijevanju. Služi kao osnov za planiranje podrške i izradu ostalih dokumenata. NATO komandant (engl. NATO Commander) je vojni komandant u lancu komandovanja NATO-a.

NATO operacija (engl. NATO Operation) je vojna akcija NATO-a ili sprovođenje strateškog, taktičkog, vidovskog, i u svrhu obuke ili administrativnog vojnog zadatka NATO-a.

NATO vježba je vojni manevar ili simulirana ratna operacija koja uključuje planiranje, pripremu i sprovođenje, a izvršava se sa ciljem uvježbavanja i evaluacije. Može biti kombinovana, združena ili samo vidovska u zavisnosti od učesnika. NATO vježba može biti i civilna vježba koja simulira procedure postupanja u slučaju prirodnih, tehničko-tehnoloških i drugih nesreća.

Nevladine organizacije (engl. Nongovernmental Organizations – NGOs) su dobrovoljne organizacije primarno neprofitabilne i nezavisne od vlade, međunarodnih organizacija i komercijalnih interesa.

Okvirni memorandum o razumijevanju (engl. Standing Memorandum of Understanding – SMOU) je sveobuhvatni bilateralni ili multilateralni sporazum kojim se iskazuju namjere ili odgovornosti strana potpisnica za davanje podrške savezničkih snaga i organizacija. U kontekstu podrške zemlje domaćina smatra se bilateralnim ugovorom između Strategijskog komandanta i zemlje domaćina. Potpisuje se na duže vremensko razdoblje i služi kao osnov za planiranje podrške i izradu pratećih dokumenata. Isključuje potrebu pregovaranja i potpisivanja Memoranduma o razumijevanju za svaku pojedinačnu operaciju/vježbu. Ostaje na snazi sve dok se ne izmjeni ili ne otkaže.

Operativna komanda (engl. Operational Command) je ovlašćenje dato komandantu da daje zadatke podređenim komandantima, da razmješta jedinice, da pregrupiše snage i po svojoj zamisli zadržava ili delegira operativni i/ili taktički nadzor.

Pismo namjere (engl. Statement of Intent – SOI) je dokument kojim zemlja pošiljalac, uz rezervu, izražava namjeru učešća u operaciji/vježbi. Pismom namjere takođe se izražava namjera prijema podrške zemlje domaćina na osnovu Memoranduma o razumijevanju zaključenog između nadležnog NATO komandanta i zemlje domaćina.

Podrška zemlje domaćina (engl. Host Nation Support – HNS) označava civilnu i vojnu pomoć pruženu u miru, u slučajevima katastrofa, za vrijeme kriza i za vrijeme sukoba, od strane zemlje koja je domaćin savezničkim snagama i organizacijama koje su smještene na njenoj teritoriji, koje sprovode operaciju na ili sa njene teritorije ili kroz nju samo prolaze.

Pristupna nota (engl. Note of Accession – NOA) je dokument kojim se izražava odluka o učešću u operaciji/vježbi. Pristupnom notom takođe se izražava odluka o prijemu podrške zemlje domaćina na osnovu Memoranduma o razumijevanju zaključenog između nadležnog NATO komandanta i zemlje domaćina.

Savezničke snage su države članice NATO-a, Partnerstva za mir ili druge države koje učestvuju u zajedničkim aktivnostima sa Crnom Gorom i NATO-om. NATO komande i agencije imaju, u vezi dobijanja podrške zemlje domaćina, ista prava i obaveze kao savezničke snage.

Snage (engl. Forces) kao pojam označava ljudstvo i opremu pridodate savezničkoj komandi koje pripada kopnenoj vojsci, mornarici ili vazduhoplovstvu oružanih snaga jedne od članica Sjevernoatlantskog ugovora dok se nalazi na državnoj teritoriji druge ugovorne strane u području na koje se odnosi Sjevernoatlantski ugovor u vezi sa njihovim službenim dužnostima, s tim da se te dvije ugovorne strane mogu sporazumjeti da se određene osobe, jedinice ili formacije neće smatrati sastavnim dijelom tih snaga.

Sporazumi o implementaciji (podrške) (engl. Joint Implementation Arrangements – JIAs) su prateći dokumenti (Memoranduma o razumijevanju i tehničkih sporazuma) kojima se određuju međusobna prava i obaveze zemlje domaćina i zemalja pošiljalaca koje primaju podršku od strane zemlje domaćina, a obuhvataju detaljne informacije o zahtjevima za podršku i ponuđenoj podršci, konkretne postupke za primjenu dogovorenih oblika podrške i detalje o refundaciji finansijskih sredstava.

Standardizacioni sporazum (Standardization Agreement – STANAG) je NATO dokument kojim se utvrđuju standardi čijom primjenom se obezbjeđuje interoperabilnost i efikasno zajedničko djelovanje i postupanje više ili svih članica NATO-a. Prihvatanjem standardizacionog sporazuma u odgovarajućem nacionalnom postupku, zemlja članica prihvata implementaciju njegovih odredbi kao vlastitog standarda ili norme, u cjelosti ili djelimično, sa ili bez zadržke.

Sporazumi o podršci zemlje domaćina (engl. Host Nation Support Arrangements – HNSA) su dokumenti kojima se detaljno uređuju podrška, politički, pravni i/ili finansijski sporazumi prihvaćeni od strane nacionalnih i NATO predstavnika, a koji su nužni za sprovođenje podrške zemlje domaćina NATO vođenim operacijama i vježbama.

Strategijski komandant (eng. Strategic Commander – SC) je komandant na najvišem nivou NATO vojne strukture. U aktuelnoj organizaciji NATO-a su dva strategijska komandanta: vrhovni saveznički komandant za Evropu (engl. Supreme Allied Commander Europe – SACEUR) i vrhovni saveznički komandant za transformaciju (engl. Supreme Allied Commander Transformation – SACT).

Strategijska komanda (engl. Strategic Command – SC) je najviši komandni nivo NATO vojne strukture. U aktuелnoj organizaciji NATO-a uspostavljene su dvije strategijske komande: Saveznička komanda za operacije (engl. Allied Command Operations – ACO) sa Vrhovnom komandom savezničkih snaga u Evropi (Supreme Headquarters Allied Powers Europe – SHAPE) i Saveznička komanda za transformaciju (engl. Allied Command Transformation – ACT) sa Komandom vrhovnog savezničkog komandanta za transformaciju (Headquarters Supreme Allied Commander Transformation – HQ SACT)

Tehnički sporazum (engl. Technical Arrangement – TA) je pisani bilateralni sporazum za konkretnu operaciju ili vježbu kojim se utvrđuju koncept, odgovornosti, procedure/postupci i detaljni finansijski i pravni aspekti za sprovođenje podrške od strane zemlje domaćina zemlji pošiljaocu/NATO komandantu. Tehnički sporazum je dodatak memoranduma o razumijevanju i osnov je za izradu sporazuma o implementaciji podrške.

Troškovi (engl. Expenses) su izdaci povezani sa uspostavljanjem, podrškom i održavanjem nacionalnih, multinacionalnih ili međunarodnih komandi, snaga ili organizacija NATO-a.

Zahtjev za podršku zemlje domaćina (engl. Host Nation Support Request-HNS REQ) je pismo ili poruka kojom se prijavljuje potreba za podrškom zemlje domaćina NATO vođenoj operaciji ili vježbi.

Zajednički troškovi NATO-a (engl. NATO Common Costs) su unaprijed dogovoreni zajednički troškovi Saveza.

Zdravstvena podrška je skup radnji, mjera i aktivnosti koje se sprovode sa ciljem obezbjeđenja pravovremene, neprekidne i sveobuhvatne zdravstvene i veterinarske zaštite i snabdijevanja zdravstvenim i veterinarskim sredstvima. Zdravstvena podrška organizovana je na četiri nivoa (Role/Eshelon) i to:

ROLE 1 – Medicinska podrška koja podrazumijeva sposobnosti za pružanje prve pomoći, hitne mjere spašavanja života, trijažu oboljelih, ranjenih sa dodatnim zdravstvenim mjerama kao i sa osnovnim mjerama prevencije protiv stresa. Može biti sprovedena od strane vojnih jedinica ili ekvivalentne civilne institucije;

ROLE 2 – Medicinska podrška koja podrazumijeva trijažu i zadržavanje pacijenata kao i mogućnost evakuacije na viši ROLE nivo. U ROLE 2 postoje sve medicinske usluge osim hirurških sposobnosti (u posebnim slučajevima mogu se organizovati i manje hirurške intervencije).

U Crnoj Gori sprovodi se od strane ekvivalentne civilne zdravstvene institucije;

ROLE 3 – Medicinska podrška koja podrazumijeva dodatne hirurške i specijalističke sposobnosti. Pored prethodno navedenog obezbijeđena je preventivna medicina, stomatologija, upravljanje stresom i kompletna dijagnostika. U Crnoj Gori sprovodi se od strane ekvivalentne civilne zdravstvene institucije;

ROLE 4 – Medicinska podrška koja se organizuje stacionarnim bolnicama gdje je obezbijeđena kompletna njega bolesnika. Tretman bolesnika može da traje duže od trajanja evakuacije u zoni operacije, i ovo je najviši nivo medicinske podrške. U Crnoj Gori sprovodi se od strane ekvivalentne civilne zdravstvene institucije.

Zemlja domaćin (engl. Host Nation – HN) je država koja prima snage i/ili logistiku savezničkih snaga i organizacija smještenih na njenoj teritoriji, koje djeluju na njenoj teritoriji ili su u tranzitu kroz njenu teritoriju.

Zemlja pošiljalac (engl. Sending Nation – SN) je država koja razmješta svoje snage i svoju logistiku kao nacionalni doprinos multinacionalnim snagama na teritoriji zemlje domaćina i koja zahtijeva logističku i druge podrške od zemlje domaćina za vrijeme tranzita ili djelovanja na teritoriji i/ili sa teritorije zemlje domaćina. Pojam se odnosi i na NATO komandu (HQ) i njene elemente razmještene na teritoriji zemlje domaćina kao podrška NATO vođenim operacijama.

Koncepta podrške Crne Gore savezničkim snagama

Popis organa državne uprave i lica za kontakt (POC) za podršku savezničkim snagama u Crnoj Gori kao zemlji domaćinu

R.br.	ORGAN DRŽAVNE UPRAVE	IME I PREZIME	DUŽNOST	TELEFON	E-MAIL
1.	Ministarstvo odbrane – nadležna organizaciona jedinica (predstavnik za kontakt)	1. ppuk Darko Pupović 2. ppuk Nebojša Luković	1. Načelnik Direkcije za materijalno zbrinjavanje i razvoj logistike 2. Šef Odsjeka za razvoj logistike	1. +38267259631 2. +38267222109	1. darko.pupovic@mod.gov.me 2. nebojsa.lukovic@mod.gov.me
2.	Ministarstvo odbrane, Generalštab Vojske Crne Gore (Zamjenik predstavnika za kontakt)	1. ppuk Velimir Obradović 2. Mejl Nacionalnog centra za koordinaciju kretanja NMCC 3. por Aleksa Jelić	1. Načelnik Odjeljenja za logistiku (G-4 GŠ VCG) 2. Dežurni kontakt mejl NMCC-a 3. Oficir u NMCC-u	1. +38267222140 2. +38267222450 3. +38267091753	1. velimir.obradovic@mil.me 2. odt.vcg@mil.me 3. aleks.jelic@mil.me
3.	Ministarstvo vanjskih poslova	Mira Dašić	Direktorica Direkcije za vize, tranzite i prelete	+38220416370	mira.dasic@mfa.gov.me
4.	Ministarstvo unutrašnjih poslova	Operativno komunikacioni centar	Dežurni kontakt	112 +38267112112 +38220481831	mup.emergency.okc@t-com.me
5.	Ministarstvo finansija	Slobodanka Burić	Načelnik u Direktoratu za Državni Budžet	+38220225266	slobodanka.buric@mif.gov.me
6.	Ministarstvo zdravlja	Slađana Pavlović	Generalni direktor Direktorata za međunarodnu saradnju i harmonizaciju propisa	+38278113124 +38268801091	sladjana.pavlovic@mzd.gov.me
7.	Poreska uprava	1. Dragoljub Nikolić 2. Ivan Bajić	1. Poreski inspektor I 2. Poreski inspektor III	1. +38269312617 2. +38267475347	1. dragoljub.nikolic@tax.gov.me 2. ivan.bajic@tax.gov.me
8.	Uprava carina	Azra Bećović	Načelnica Odjeljenja za međunarodnu saradnju i evropske integracije	+38220442022	azra.becovic@carina.gov.me

Popis organa državne uprave i lica za kontakt vodi i ažurira organizaciona jedinica Ministarstva odbrane za usklađivanje podrške Crne Gore kao zemlje domaćina.